

Konkurences padome

LIETU PRIORITIZĀCIJAS STRATĒGIJA

2023

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS	2
1.Stratēģijas nepieciešamība	3
2. Stratēģijas mērķis	3
3. Prioritizācijas principi	4
4. Lietu prioritizācijas kritēriji	4
4.1.Pārkāpuma raksturs	5
4.1.1. Pārkāpuma veids	5
4.1.2. Pārkāpuma ietekme un mērogs.....	10
4.1.3. Pārkāpuma ilgums un turpinātība (epizožu skaits)	10
4.2. Pārkāpumā iesaistītie tirgus dalībnieki	11
4.2.1. Pārkāpumā iesaistīto tirgus dalībnieku skaits, pozīcijas tirgū.....	11
4.2.2. Pārkāpuma atkārtotība kādam no tirgus dalībniekiem	11
4.3. Citi būtiskie faktori	12
4.3.1. Informācijas pietiekamība par pārkāpuma sastāva pazīmēm un iespēja lietas ietvaros iegūt papildu pierādījumus	12
4.3.2. Alternatīvu tiesisko aizsardzības līdzekļu esamība ar pārkāpumu saistīto jautājumu risināšanā.....	12
4.3.3. Jautājuma novitāte.....	13
5. Novērtēšanas tabula	14

Ņemot vērā 16.11.2021. grozījumus Konkurences likumā (turpmāk – KL)¹ un līdzšinējā praksē uzkrāto pieredzi, Konkurences padome (turpmāk – KP) pārskata 2015. gadā apstiprināto KP Lietu prioritizācijas stratēģiju, izsakot to jaunā redakcijā. Pārskatot Prioritizācijas stratēģiju, uzklausi un ņemts vērā KP Konsultatīvās padomes viedoklis.

1. Stratēģijas nepieciešamība

KP ik gadu saņem lielu skaitu iesniegumu un dažādu institūciju ziņojumus par KL² 11., 13., 14.¹ pantā un Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5. un 6. pantā noteiktiem iespējamiem pārkāpumiem, kā arī šādu informāciju iegūst uz savas iniciatīvas pamata, piemēram, veicot tirgu uzraudzību un analizējot publiski pieejamo informāciju.

Lai ierobežoto resursu apstākļos novirzītu savu darbību uz būtiskāko pārkāpumu ar lielāko ietekmi uz patērētājiem, citiem tirgus dalībniekiem un Latvijas ekonomikas attīstību kopumā atklāšanu un radītu lielāku sabiedrības ieguvumu no iestādes veikuma, ir nepieciešams novērtēt saņemto informāciju un noteikt darbības prioritātes.

Prioritāšu noteikšana tiek veikta saskaņā ar šajā stratēģijā nostiprinātajiem prioritizācijas principiem un lietu prioritizācijas kritērijiem.

2. Stratēģijas mērķis

Prioritizācijas stratēģijas mērķis ir nostiprināt kārtību, kādā tiek noteikta konkurences lietu ierosināšanas prioritāte iestādē KL 6. pantā noteikto uzdevumu izpildei un 7. pantā noteikto tiesību īstenošanai. Prioritizācijas rezultātā iestāde pilnvērtīgi un lietderīgi izmanto finanšu, personāla, tehniskos un laika resursus, kā arī fokusē savu darbību uz smagāko konkurences pārkāpumu atklāšanu un novēršanu, kas rada būtiskas negatīvas sekas patērētājiem, citiem tirgus dalībniekiem un Latvijas ekonomikai.

Šī stratēģija ir piemērojama, ievērojot KL 22. pantā KP noteiktās tiesības ierosināt lietu uz iestādes iniciatīvas pamata vai reaģējot uz citas valsts pārvaldes iestādes vai tirgus dalībnieka sniegto informāciju un KL 8. panta pirmās daļas 8. punktā noteikto pienākumu pieņemt lēmumu par iesnieguma vai sūdzības izskatīšanu, sniedzot atbildi. KP ir *„...piešķirta rīcības brīvība izvērtēt nepieciešamību vērsties pret iespējamo konkurences tiesību pārkāpumu, kas nozīmē arī izvērtēt, vai konkurences aizsardzībai ir lietderīgi iestādes resursus ieguldīt konkrētās lietas izmeklēšanā”³.*

Stratēģijā ietvertie prioritizācijas principi ir jāizvērtē ikvienā struktūrvienībā, kurā konkrētā sākotnējā informācija par iespējamo pārkāpumu tiek saņemta un vērtēta. Plānojot konkrētās saņemtais informācijas tālāko virzību, jāņem vērā šajā stratēģijā ietvertie lietu prioritizācijas kritēriji, pieejamie struktūrvienības cilvēku resursi un KP stratēģijā noteiktie sasniedzamie rezultāti un to rādītāji.

Lietu prioritizācijas rezultātā ir jāīsteno KP vidēja termiņa Stratēģijā noteiktie mērķi un jānodrošina ikgadējā Darba plānā noteikto uzdevumu izpilde atbilstoši iestādes rīcībā esošo resursu apjomam. Lietu prioritizācijai jāatbilst turpmāk tekstā minētajiem principiem.

¹ Grozījumi paredz, ka privātpersonu iesniegumus izskata un lēmumus par tiem pieņem padome kā koleģiāla institūcija, sk. <https://likumi.lv/ta/id/328107-grozijumi-konkurences-likuma>

² Arī Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. un 102. pantā noteikto iespējamo aizliegumu pārkāpumiem

³ Augstākās tiesas Senāta 20.01.2014. spriedums Nr. SKA-13/2014 ZA00

3. Prioritizācijas principi

Efektivitāte – piemērojot konkurenci regulējošo tiesību normas, tiek sasniegts likumdevēja noteiktais šo normu mērķis un patērētājs tiek aizsargāts no konkurenci deformējošo darbību ietekmes.

Neatkarība – iestāde, nosakot savas darbības prioritātes, rīkojas neatkarīgi no tirgus dalībniekiem, politikas veidotājiem un citām valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm, balstoties uz tiesību normās noteikto neatkarības ietvaru un pieejamiem resursiem. Iestāde konsultējas Lietu prioritizācijas stratēģijas izstrādē un pilnveidošanā ar KP Konsultatīvo padomi.

Caurspīdīgums – prioritāšu noteikšana ir prognozējama, skaidra un pārskatāma.

Atbildība – iestāde, nosakot kārtību, kādā tā izvērtēs informāciju par iespējamu konkurences pārkāpumu, ir atbildīga par tās noteikto prioritāšu īstenošanu pēc iespējas efektīvākā veidā.

Rezultatīvitate – iestāde ar savu darbību, ietekmējot un atrisinoš norises tirgū/nozarē, optimāli izmanto tai pieejamos resursus.

4. Lietu prioritizācijas kritēriji

Lietu prioritizācija tiek veikta, novērtējot iestādes saņemto un bez lietas ierosināšanas papildus priekšizpētē iegūto informāciju par iespējamo pārkāpumu un ar to saistītos apstākļus:

- pārkāpuma veidu;
- pārkāpuma ietekmi un mērogu;
- pārkāpuma ilgumu un tā turpinātību;
- pārkāpumā iesaistītos tirgus dalībniekus un to pozīciju tirgū;
- pārkāpuma atkārtotību;
- informācijas pietiekamību un iespēju iegūt papildu pierādījumus;
- iespēju pārkāpumu novērst un tiesiskās intereses aizsargāt alternatīvā ceļā;
- jautājuma novitāti.

Lietas prioritāti novērtē, KP lemjot par lietas ierosināšanu, taču to iespējams veikt arī citās lietas stadijās, mainoties iepriekš minētajai informācijai (prioritizācijas kritēriju nozīmei) vai iestājoties citiem apstākļiem, kas ietekmē izskatāmā jautājuma aktualitāti.

Lietas prioritāti nosaka, piešķirot kritērijiem atbilstošu punktu skaitu. Kopējais punktu skaits norāda uz lietas prioritātes līmeni:

- **7 un vairāk punktu** – augstas prioritātes lieta;
- **4-6 punkti** – vidējas prioritātes lieta;
- **mazāk par 4 punktiem** – zemas prioritātes lieta.

Zemas prioritātes lietas gadījumā KP parasti izvēlēsies jautājumu risināt ārpus formālas lietas ierosināšanas tirgus dalībnieku brīdināšanas un pārrunu ceļā, tādējādi ar mazāk resursiem, sasniedzot ātrāku rezultātu un preventīvo efektu.

Kritēriji ir apvienoti zem šādām 3 virstēmām: pārkāpuma raksturs, pārkāpumā iesaistītie tirgus dalībnieki, citi būtiski faktori.

4.1. Pārskatīšanas raksturs

4.1.1. Pārskatīšanas veids

Maksimālais punktu skaits – 2

- Karteļa vienošanās vai horizontālās vienošanās, kas satur mērķa ierobežojumus

2 punkti

Ministru kabineta (turpmāk – MK) 29.03.2016. noteikumi Nr. 179 "Kārtība, kādā nosaka naudas sodu par konkurences tiesību un negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma pārkāpumiem un piespiedu naudu par Konkurences padomes noteiktā tiesiskā pienākuma nepildīšanu" (turpmāk – MK noteikumi Nr.179) nosaka, ka par *sevišķi smagu pārkāpumu* uzskata *karteļu vienošanās* un *vienošānās, kuras satur ierobežojumus preču importam vai eksportam*.⁴ Lai konstatētu KL 11. panta pārkāpumu, vispirms ir būtiski novērtēt, vai vienošanās ir konkurenci ierobežojoša pēc mērķa vai pēc sekām. Abi novērtējuma veidi ir alternatīvi, ne kumulatīvi⁵.

Karteļa vienošanās ir konkurentu vienošanās, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, īstenojot, bet neaprobežojoties ar iepirkuma vai pārdošanas cenu vai citu tirdzniecības nosacījumu, tai skaitā saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, noteikšanu vai koordinēšanu, ražošanas vai pārdošanas kvotu sadali, tirgu un klientu sadali, tai skaitā piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai vienošanos par šīs darbības (bezdarbības) noteikumiem, importa vai eksporta ierobežošanu vai pret konkurenci vērstām darbībām attiecībā uz citiem konkurentiem.

Pamatkritērijs, lai noteiktu, vai horizontālā vienošanās ir mērķa vienošanās, ir noteikšana, vai šī koordinācija pati par sevi rada pietiekamas pakāpes kaitējumu konkurencei⁶. "Mērķis" Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 101. panta kontekstā nozīmē vienošanās objektīvo jēgu un mērķi konkrētajā ekonomiskajā kontekstā⁷. Jāņem vērā vienošanās nosacījumi, mērķi un ekonomiskais un tiesiskais konteksts, kurā vienošanās ir noslēgta. Nosakot šo kontekstu, jāņem vērā arī preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī faktiskie tirgus darbības apstākļi un struktūra⁸. Vienlaikus nav nepieciešams pierādīt, ka pusēm ir bijis subjektīvs nodoms ierobežot konkurenci, noslēdzot vienošanos⁹, tomēr subjektīvs nodoms var būt novērtējumā, vai konkrētā vienošanās ir saderīga ar konkurenci, vērā ņemams faktors¹⁰. Mērķa ierobežojuma koncepts attiecas uz ierobežojumiem, kas tik ticami rada negatīvu ietekmi uz konkurenci, ka nav nepieciešams pierādīt šo ierobežojumu radītās sekas¹¹. Šī prezumpcija balstās uz ierobežojuma nopietno raksturu un iepriekšējo pieredzi, kas parāda, ka noteikti ierobežojumi, visdrīzāk, rada negatīvu ietekmi uz tirgu un nav saderīgi ar konkurences noteikumu mērķiem.

Lai gan mērķa ierobežojumu saraksts nevar būt izsmeļošs un tas arī nav ierobežots ar KL 11. pantā minētajiem¹², pastāv virkne ierobežojumu, kurus Eiropas Savienības tiesa

⁴ MK 29.03.2016. noteikumi Nr. 179 "Kārtība, kādā nosaka naudas sodu par konkurences tiesību un negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma pārkāpumiem un piespiedu naudu par Konkurences padomes noteiktā tiesiskā pienākuma nepildīšanu", 14. punkts

⁵ Whish, R., & Bailey, D. (2021). *Competition law*. Oxford University Press. 125. lpp.

⁶ EST lieta C-67/13 P, *Groupement des Cartes Bancaires v Commission*, 57. rindkopa

⁷ EST lietas 29/83 un 30/83, *Compagnie Royale Asturienne des Mines SA un Rhein zinc GmbH v Commission*, 25.-26. rindkopas

⁸ EST lieta C-67/13 P, *Groupement des Cartes Bancaires v Commission*, 53. rindkopa

⁹ Turpat

¹⁰ EST lieta C-32/11, *Allianz Hungaria Biztosito Zrt*, 37. rindkopa; EST lieta C-67/13 P, *Groupement des Cartes Bancaires*, 54. rindkopa

¹¹ EST apvienotās lietas C-209/07 un 58-64, *Consten and Grundig v Commission*, 342. lpp.

¹² EST lieta C-209/07, *Competition Authority v Beef Industry Development Society Ltd*, 23. rindkopa

(turpmāk – EST) horizontālās attiecībās ir noteikusi par konkurenci ierobežojošiem pēc mērķa. Šādi ierobežojumi horizontālās attiecībās ir:

- cenu noteikšana;
 - informācijas apmaiņa, kas mazina neskaidrību par nākotnes rīcību;
 - tirgus vai klientu sadale;
 - apjoma ierobežošana, tostarp jaudas pārpalikuma ierobežošana;
 - pārdošanas ierobežošana;
 - kolektīva ekskluzīva tirdzniecība;
 - samaksa konkurentiem, lai atliktu konkurējošu preču izlaišanu;
 - finanšu standartu (*benchmarks*) manipulācija¹³.
- **Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana (izslēdzošā rīcība)**

2 punkti

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 179 par *smagu pārkāpumu* uzskata dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Atbilstoši konkurences tiesību teorijai dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas prakses pārkāpumi iedalās izslēdzošā un ekspluatējošā praksē.

Ar izslēdzošā rīcību saprot dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma rīcību, bloķējot savus konkurentus vai potenciālos konkurentus konkurenci ierobežojošā veidā, tādējādi traucējot efektīvu konkurenci, ietekmējot patērētāju labklājību, tostarp nosakot augstākas cenas, pazeminot kvalitāti vai ierobežojot patērētāja izvēli¹⁴. Pie izslēdzošām rīcībām var minēt, piemēram, atteikšanos slēgt darījumu ar citu tirgus dalībnieku bez objektīvi attaisnojoša iemesla, tajā skaitā netaisnīgu un nepamatotu atteikšanos piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus; *cenas pamatotu izslēdzošā rīcību*, kas ir mērķēta *izslēgt* no tirgus atlikušos tā konkurentus¹⁵; *“ierobežojošu bloķēšanu”*, kas rodas, ja dominējošā uzņēmuma rīcības rezultātā tiek apgrūtināta vai ierobežota esošo vai potenciālo *konkurentu piekļuve piegādes avotiem vai tirgiem*, kā rezultātā dominējošais uzņēmums ir spējīgs rentabli paaugstināt cenas, kaitējot patērētājam¹⁶; *saimnieciski nepamatoti zemu cenu noteikšanu* un tīšu īstermiņa zaudējumu gūšanu vai atteikšanos no peļņas (*upurēšanās*), šīs darbības mērķis ir bloķēt vai radīt apstākļus, lai bloķētu vienu vai vairākus esošos vai potenciālos konkurentus un nostiprinātu vai saglabātu savu dominējošo tirgus ietekmi, tā nodarot kaitējumu patērētājam¹⁷ u.c.

- **Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana (ekspluatējošā rīcība)**

1,5 punkti

Ar ekspluatējošu rīcību saprot dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma rīcību, kura apgrūtina/ierobežo klientus, piegādātājus vai patērētājus, tādējādi traucējot efektīvu konkurenci. Samērā bieži netaisnīgu cenu vai tirdzniecības noteikumu piemērošana raksturo dominējošā tirgus dalībnieka tirgu ekspluatējošu praksi, kad dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks noteic tādus sadarbības noteikumus, kas ekspluatē tā tirdzniecības partnerus (klientus, patērētājus)¹⁸.

¹³ Whish, R., & Bailey, D. (2021). *Competition law*. Oxford University Press. 136. lpp.

¹⁴ Komisijas paziņojums — Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai (2009/C 45/02), 19.p.

¹⁵ Tiesu prakse konkurences lietās 2007–2018., 49. lp

¹⁶ Komisijas paziņojums — Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai (2009/C 45/02), 19. p

¹⁷ Turpat, 63. p.

¹⁸ Tiesu prakse konkurences lietās 2007–2018., 49. lp.

Piemēram, AS "Latvijas Gāze" atteicās ar jaunajiem klientiem noslēgt līgumu, kamēr tie nebija apmaksājuši nekustamā īpašuma iepriekšējā īpašnieka parādu vai iepriekšējo lietotāju parādu, tādējādi faktiski uzspiežot jaunajiem klientiem pienākumu nodrošināt iepriekšējā lietotāja parāda segšanu.

- Aizliegta vertikāla vienošanās pēc mērķa

1,5 punkti

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 179 pēc pārkāpuma veida par smagu pārkāpumu uzskata vertikālās vienošanās, kuru mērķis ir ierobežot pircēja iespēju noteikt tālākpārdošanas cenu¹⁹.

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 179 *aizliegta vertikālā vienošanās* ir no KL 11. panta pirmajā daļā minētajiem aizliegumiem neatbrīvota vienošanās, kas noslēgta starp tirgus dalībniekiem, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā preču ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un attiecas uz preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem. Savukārt KL 1. panta 1⁵) punktā skaidrots, ka atsevišķas vertikālās vienošanās, kuras satur mērķa ierobežojumus, iekļaujas *Iecietības programmas vienošanās lokā* — starp šādām vienošanām ir gan *vertikālās vienošanās par tālākpārdošanas cenas noteikšanu*, gan *pasīvās pārdošanas ierobežojuma aizlieguma vienošanās*.

29.08.2008. MK noteikumu Nr. 797 "Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam" 2.11. punkts skaidro, ka pasīvā pārdošana ir preču pārdošana atsevišķiem klientiem pēc to lūguma (arī preču piegāde šādiem klientiem), neveicot pasākumus, kas vērsti uz to, lai radītu vai palielinātu pieprasījumu pēc preces ekskluzīvās klientu grupās vai ekskluzīvās teritorijas klientu vidū.

Šo divu veidu vertikālās vienošanās parasti rada negatīvu ietekmi uz konkurenci, un arī likumdevējs vertikālās vienošanās, kuras satur tālākpārdošanas cenas noteikšanas ierobežojumu un pasīvās pārdošanas ierobežojuma aizliegumu, ir īpaši izdalījis, paredzot iespēju saņemt Iecietības programmas atbrīvojumu no soda, sadarbojoties ar KP šo smagāko vertikālo vienošanos atklāšanā.

- Aizliegta vienošanās pēc sekām

1 punkts

Kad nav iespējams apgalvot, ka vienošanās mērķis ir ierobežot konkurenci, ir nepieciešams izvērtēt vienošanās radītās sekas uz faktisko un potenciālo konkurenci, pirms konstatē KL 11. panta pārkāpumu. Lai būtu iespējams konstatēt konkurenci ierobežojošas sekas, ir jābūt novērtējamai negatīvai ietekmei uz konkurences parametriem, piemēram, cenu, apjomu un preču vai pakalpojumu kvalitāti²⁰.

Eiropas Komisija ir skaidrojusi, ka vienošanās var radīt šādu negatīvu ietekmi novērtējamā apmērā, samazinot konkurenci starp vienošanās pusēm vai arī starp jebkuru no pusēm un trešajām pusēm, piemēram, gadījumā, ja vienošanās rezultātā tiek bloķēta konkurentu piekļuve tirgum²¹. Vienošanās ietekme var tikt pierādīta gan izvērtējot faktisko ietekmi uz

¹⁹ Sk. arī KP Vadlīnijas par vertikālu vienošanos par tālākpārdošanas cenu noteikšanu atpazīšanu un izvērtēšanu <https://www.kp.gov.lv/lv/media/9126/download?attachment>

²⁰ EST lieta C-382/12, *MasterCard v Commission*, 93. rindkopa

²¹ Eiropas Komisijas Paziņojums "Pamatnostādnes par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu" (2004/C 101/08) - Vispārīgās pamatnostādnes, 26. rindkopa

konkurenci, gan ņemot vērā arī jebkuras potenciālās sekas, ko tā var radīt²². Konkurences apstākļu noteikšana ir jābalsta ne tikai jau pastāvošajā konkurencē starp tirgus dalībniekiem, bet arī jāņem vērā potenciālā konkurence, lai noteiktu, vai pastāv reālas un konkrētas iespējas tirgus dalībniekiem konkurēt savā starpā vai arī jaunam konkurentam ienākt konkrētajā tirgū un konkurēt ar jau esošajiem tirgus dalībniekiem²³.

Komisijas Paziņojums Pamatnostādnes par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu (2004/C 101/08) (turpmāk – Vispārīgās pamatnostādnes) skaidro arī LESD 101. panta 1. punkta piemērošanu. Vispārīgajās pamatnostādnēs norādīts, ka 101. panta 1. punkts ir piemērojams tikai tad, ja, pamatojoties uz korektu tirgus analīzi, var tikt secināts, ka vienošanās rada ticamu ar konkurenci nesaderīgu ietekmi uz tirgu²⁴. Šai tirgus analīzei pamatā ir tirgus varas, kā arī vienošanās radītas ticamas ietekmes uz cenu, apjomu, inovācijām un preču un pakalpojumu dažādību novērtējums²⁵.

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 179 pēc pārkāpuma veida *par vieglu pārkāpumu* uzskata *aizliegtas vertikālās vienošanās* un *aizliegtas horizontālas sadarbības vienošanās*.

Aizliegtas vertikālās vienošanās pēc sekām novērtējums veicams saskaņā ar MK 29.09.2008. noteikumiem Nr. 797 "Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam"²⁶. Vertikālie ierobežojumi parasti nodara mazāku kaitējumu konkurencei salīdzinājumā ar horizontāliem ierobežojumiem, atsverot kaitējumu konkurencei ar būtiskiem efektivitātes ieguvumiem²⁷. Vērtējot vertikālo vienošanos pieļaujamību, tostarp jāņem vērā arī Noteikumu Nr. 797 12. punktā noteiktie ierobežojumi vertikālās vienošanās noslēgšanai (t.i., vienošanās iekļauti ierobežojumi par nekonkurēšanas pienākumu, aizliegtām darbībām pēc vienošanās termiņa beigām vai aizliegums selektīvās izplatīšanas dalībniekam pārdot konkrētu konkurējošu piegādātāju preces²⁸) un šajā normā norādītie izņēmuma gadījumi.

Aizliegtas horizontālās sadarbības vienošanās novērtējamas atbilstoši 29.09.2008. MK noteikumiem Nr. 798 "Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam". Horizontālā sadarbības vienošanās tiek uzskatīta par vienošanos starp esošiem vai potenciāliem konkurentiem par kopīgu darbību, lai efektīvizētu saimniecisko darbību. Novērtējot attiecīgo sadarbības vienošanos pieļaujamību, jāņem vērā virkne attiecīgo noteikumu par: 1) kopīgu preces iepirkumu, pārdošanu vai izplatīšanu un kopīgu preces reklamēšanu; 2) specializācijas vienošanās un vienošanās par kopīgas preces ražošanu; 3) vienošanās kopīgas pētniecības un izstrādes jomā; 4) vienošanās par kopīgiem standartiem; 5) vienošanās iekšzemes dzelzceļa pārvadājumu un autopārvadājumu jomā, lai rezultātā noteiktu, vai attiecīga *sadarbības vienošanās* būtu pakļaujama vienošanās aizliegumam, jo tā uzliek pašiem tirgus dalībniekiem ierobežojumus, kuri nav nepieciešami minēto sadarbības mērķu sasniegšanai un likvidē konkurenci ievērojamā konkrētā tirgus daļā.

Ievērojot, ka parasti *aizliegtas vertikālās vienošanās* un *aizliegtas horizontālās sadarbības vienošanās* ir novērtējamas pēc sekām, proti, pēc šo vienošanos ietekmes uz konkurenci, kas sākotnēji ne vienmēr ir acīmredzamas, un ir nepieciešams noskaidrot šādu noslēgto vienošanos ietekmi uz tirgu, proti, sekas, tad, prioritizējot šādu pārkāpumu veidu, tiem piemērojams zemāks punktu skaits.

²² EST lieta C-1/12, *Ordem dos Technicos Oiciais de Contas*, 71. rindkopa; EST lieta C-345/14, *Maxima Latvija*, 30. rindkopa

²³ EST apvienotās lietas T-374/94, *European Night Services and Others v Commission*, 137. rindkopa

²⁴ Vispārīgās pamatnostādnes, 24. rindkopa

²⁵ Skatīt, piemēram, EST lietu T-168/01, *GSK; Monti, Article 81 EC and Public Policy*, 1057–99; Manzini, *The European Rule of Reason*

²⁶ <https://likumi.lv/doc.php?id=181855>

²⁷ Eiropas Komisijas Pamatnostādnes vertikālo ierobežojumu jomā 2010/C 130/01, 6. punkts

²⁸ Eiropas Komisijas 20.04.2010. Regulu (ES) Nr. 330/2010 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām Grupālā atbrīvojuma regulas 5. panta 1. punkts pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/LV/TXT/?uri=celex%3A32010R0330>

- Brīvas un godīgas konkurences noteikumu pārkāpums

1 punkts

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 179 pēc pārkāpuma veida *par vieglu pārkāpumu* uzskata brīvas un godīgas konkurences noteikumu pārkāpumu (Konkurences likuma 14.¹ pants).

Minētā tiesību norma aizsargā pret tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestāžu, kā arī to kapitālsabiedrību konkurenci ierobežojošu rīcību. Iestādēm un kapitālsabiedrībām ir aizliegts ar savu darbību kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.

Tā kā pārkāpumi primāri tiek novērsti pārrunu ceļā un tiem ir mazāka ietekme uz konkurenci, kā arī atbildība piemērojama tikai pret publisku personu kapitālsabiedrībām, kopumā KL 14.¹ panta pārkāpumiem, prioritizējot lietu, piešķiramais punktu skaits ir vērtējams kā par vieglu pārkāpumu.

- Aizliegta negodīgas tirdzniecības prakse

1 punkts

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 179 pēc pārkāpuma veida *par vieglu pārkāpumu* uzskata aizliegtu negodīgas tirdzniecības praksi.

Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likuma mērķis ir aizliegt negodīgu tirdzniecības praksi visā lauksaimniecības un pārtikas preču piegādes ķēdē, kā arī nepārtikas preču mazumtirgotāju iepirkuma varas izmantošanu pret piegādātājiem. Ietekme uz tautsaimniecību, novēršot negodīgu tirdzniecības praksi, vērtējama pozitīvi, jo tiek ierobežota/samazināta iepircēja ļaunprātīgi izmantotā tirgus vara attiecībā pret piegādātājiem, kas pretējā gadījumā varētu radīt tiem zaudējumus un samazināt piegādātāju spējas ieguldīt līdzekļus to attīstībā un savas konkurētspējas palielināšanā.

Vienlaikus kaitējums konkurencei un patērētājiem, kas rodas no pircēja negodīgas tirdzniecības prakses īstenošanas pret piegādātāju, parasti ir mazāk smags, salīdzinot ar citiem konkurences tiesību pārkāpuma veidiem.

- Reklāmas likuma pārkāpums

0,5 punkti

KP uzrauga reklāmas atbilstību normatīvo aktu prasībām, ja pārkāpums reklāmas jomā rada vai var radīt būtisku kaitējumu konkurencei un reklāma ir adresēta personām, kas nodarbojas ar saimniecisko vai profesionālo darbību²⁹. Reklāma nedrīkst mazināt sabiedrības uzticēšanos reklāmai, un tai jāatbilst godīgas konkurences principiem. Reklāmas likuma 3. panta pirmās daļas, 4. panta otrās daļas 4., 5., 6. un 7. punkta, 8. un 9. panta pārkāpumus līdztekus KP var konstatēt arī tiesa.

Ievērojot, ka parasti pārkāpumi reklāmas jomā konkurenci kopumā ietekmē mazākā apmērā, turklāt vienlaikus šādus pārkāpumus var izmeklēt arī citas iestādes un tiesa, prioritizējot šādiem pārkāpumiem piešķiramais zemākais punktu skaits.

²⁹ Reklāmas likuma 2.¹ panta otrā daļa

4.1.2. Pārkāpuma ietekme un mērogs

Maksimālais punktu skaits – 2

Ietekmētās preces vai pakalpojumi ir uzskatāmi par būtiskiem, ja tie ietekmē lielu daļu sabiedrības un ietilpst vidusmēra patērētāju ikdienā iegādātu preču vai pakalpojumu grozā (pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem³⁰ – 1.–5.vietā) vai arī, ja tie patērētāju ietekmē netieši, bet ir saistīti ar tautsaimniecības nozarēm, kas saskaņā ar valsts attīstības politikas plānošanas dokumentiem ir atzītas par prioritārām.

- **Apgrozījums virs 30 miljoniem euro un ietekmēta visa Latvijas teritorija**

2 punkti

Ja pārkāpums skar būtisku preču vai pakalpojumu tirgu, kurā apgrozījums pārsniedz 30 miljonus euro vai tā ģeogrāfiskās robežas ir vismaz nacionālas, t.i., ietekmēta visa Latvijas teritorija, kā arī karteļa vienošanās gadījumā, ja tiek ietekmēts iepirkums, kura līguma summa pārsniedz 30 miljonus euro.

- **Apgrozījums zem 30 miljoniem euro un ģeogrāfiskās robežas nav nacionāla mēroga**

1 punkts

Ja pārkāpums skar būtisku preču vai pakalpojumu tirgu, kurā apgrozījums nerasniedz 30 miljonus euro un ģeogrāfiskās robežas nav nacionāla mēroga, bet preces vai pakalpojumi konkrētajā tirgū pārsniedz 30% no apgrozījuma kopējā Latvijas tirgū, kā arī karteļa vienošanās gadījumā, ja tiek ietekmēts iepirkums, kura līguma summa ir 5–30 miljoni euro.

4.1.3. Pārkāpuma ilgums un turpinātība (epizožu skaits)

Maksimālais punktu skaits – 2

Ar pārkāpuma turpinātību šī kritērija kontekstā saprot:

- 1) vienota konkurences pārkāpuma vairākkārtēju īstenošanu (vairākas pārkāpuma epizodes), piemēram, dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, nosakot netaisnīgus līguma noteikumus pret vairākiem klientiem (iepretim vienreiz īstēnotam pārkāpumam), aizliegtas vienošanās par dalības noteikumiem un cenu īstenošana vairāk nekā vienā iepirkumā;
- 2) pārkāpuma nepārtrauktību (iepretim pabeigtam pārkāpumam) lēmuma par lietas prioritizēšanu pieņemšanas brīdī.

- **Ilgums**

1 punkts

Pārkāpums ilgst vairāk par pieciem gadiem.

³⁰ <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/majsaimniecibu-izdevumi/5193-majsaimniecibu-paterina-izdevumi>

0,5 punkti

Pārkāpums ilgst vairāk par gadu, bet nepārsniedz piecus gadus.

- Turpinātība (epizožu skaits)

1 punkts

Pirmsšķietamo epizožu skaits iespējami izmeklējamā lietā – vairāk par desmit.

0,5 punkti

Pirmsšķietamo epizožu skaits iespējami izmeklējamā lietā – divas līdz desmit. Ja pārkāpums aizvien tiek turpināts, piešķirami papildus 0,25 punkti.

4.2. Pārkāpumā iesaistītie tirgus dalībnieki

4.2.1. Pārkāpumā iesaistīto tirgus dalībnieku skaits, pozīcijas tirgū

Maksimālais punktu skaits – 1

- Vismaz desmit vadošie tirgus spēlētāji

1 punkts

Pārkāpumā ir iesaistīti visi vadošie (līdz TOP5 tirgus spēlētāji pēc apgrozījuma, tirgus daļas apjoma vai cita tirgus varas rādītāja) tirgus dalībnieki un/vai iesaistīto tirgus dalībnieku skaits ir apjomīgs (desmit un vairāk) vai pārkāpumā iesaistītais tirgus dalībniekam ir superdominance (virs 80 % tirgus daļa).

- Vismaz viens vadošais tirgus spēlētājs

0,5 punkti

Pārkāpumā ir iesaistīts vismaz viens vadošais tirgus dalībnieks (no TOP5 pēc apgrozījuma, tirgus daļas apjoma vai cita tirgus varas rādītāja) un/vai iesaistīto tirgus dalībnieku skaits ir pieci līdz deviņi tirgus dalībnieki, vai pārkāpumā iesaistītais tirgus dalībniekam ir būtiska dominance (50–80 % tirgus daļa).

4.2.2. Pārkāpuma atkārtotība kādam no tirgus dalībniekiem

Maksimālais punktu skaits – 1

Atkārtots pārkāpums šī kritērija kontekstā konstatējams tad, ja viens un tas pats tirgus dalībnieks pēc tam, kad tam ir piemērots sods par konkurences tiesību pārkāpumu, izdara jaunu tā paša veida pārkāpumu, vai arī pēc tam, kad tirgus dalībnieks, neierosinot tam formālu iespējamā pārkāpuma lietas izpēti procedūru, ir brīdināts par pārkāpuma nepieļaušanu, izdara jaunu tā paša veida pārkāpumu.

- Pārkāpuma atkārtotība

1 punkts

Pārkāpuma vairāk nekā viena atkārtotība desmit gadu laikā.

0,5 punkti

Pārkāpuma viena atkārtotība desmit gadu laikā.

4.3. Citi būtiskie faktori

4.3.1. Informācijas pietiekamība par pārkāpuma sastāva pazīmēm un iespēja lietas ietvaros iegūt papildu pierādījumus

Maksimālais punktu skaits – 0,5

- Pietiekama informācija par pārkāpumu

0,5 punkti

Iesniegumā ietvertā un/vai sākotnēji iegūtā informācija ir pietiekama, lai konstatētu (vismaz kādā daļā) pārkāpumu, un ir arī pietiekami liela iespēja lietas ietvaros, veicot padziļinātu izpēti, iegūt papildu pierādījumus, lai konstatētu pārkāpumu, tajā skaitā arī kādā daļā.

- Nepietiekama informācija, bet pietiekami liela iespēja iegūt papildu pierādījumus

0,25 punkti

Iesniegumā ietvertā un/vai sākotnēji iegūtā informācija ir nepietiekama, lai konstatētu (arī kādā daļā) pārkāpumu, tomēr ir pietiekami liela iespēja lietas ietvaros, veicot padziļinātu izpēti, iegūt papildu pierādījumus, lai konstatētu pārkāpumu, tajā skaitā arī kādā daļā.

4.3.2. Alternatīvu tiesisko aizsardzības līdzekļu esība ar pārkāpumu saistīto jautājumu risināšanā

Maksimālais punktu skaits – 0,5

- KP ekskluzīva kompetence risināt jautājumu

0,5 punkti

Normatīvie akti ir paredzējuši KP ekskluzīvu kompetenci pieņemt lēmumu ar pārkāpumu saistīto jautājumu risināšanai, vai pārkāpumu iespējams atklāt, izmantojot tikai KP likumā paredzētās izmeklēšanas pilnvaras, un tiesību aizsardzība tiesā nav vērtējama kā efektīva.

- Cita kompetentā iestāde ir tiesīga panākt jautājuma risinājumu

0,25 punkti

Cita kompetentā valsts pārvaldes iestāde vai tiesa ir tiesīga ar savu rīcību panākt vismaz daļēju patērētāja vai tirgus dalībnieka tiesisko interešu aizsardzību un noregulējumu.

4.3.3. Jautājuma novitāte

Maksimālais punktu skaits – 0,5

- Jaunu precedentu veidošana konkurences tiesību piemērošanā

0,5 punkti

Ar iespējamo pārkāpumu saistītie jautājumi KP un Latvijas tiesu praksē nav tikuši vērtēti, kā arī nepastāv Eiropas Savienības tiesu prakse.

- Ar pārkāpumu saistītajos jautājumos iepriekš nav gūtas pilnīgas atbildes

0,25 punkti

Ar iespējamo pārkāpumu saistītie jautājumi KP un tiesu praksē skatīti un analizēti tikai vienā lietā vai nav sniegtas pilnīgas atbildes.

5. Novērtēšanas tabula

Lietu prioritizācijas kritēriji	Punktu skaits
1. Pārkāpuma raksturs	
1.1. Pārkāpuma veids	Maksimālais punktu skaits – 2
1.1.1. Karteļa vienošanās vai horizontālās vienošanās, kas satur mērķa ierobežojumus	2
1.1.2. Dominējošā stāvokļa jaunprātīga izmantošana (izslēdzoša rīcība)	2
1.1.3. Dominējošā stāvokļa jaunprātīga izmantošana (eksploatējoša rīcība)	1,5
1.1.4. Aizliegta vertikāla vienošanās pēc mērķa	1,5
1.1.5. Aizliegta vienošanās pēc sekām	1
1.1.6. Brīvas un godīgas konkurences noteikumu pārkāpums	1
1.1.7. Aizliegta negodīgas tirdzniecības prakse	1
1.1.8. Reklāmas likuma pārkāpums	0,5
1.2. Pārkāpuma ietekme un mērogs	Maksimālais punktu skaits – 2
1.2.1. Ja pārkāpums skar būtisku preču vai pakalpojumu tirgu, kurā apgrozījums pārsniedz 30 milj. <i>euro</i> vai tā ģeogrāfiskās robežas ir vismaz nacionālas (t.i., ietekmēta visa Latvijas teritorija), kā arī karteļa vienošanās gadījumā, ja tiek ietekmēts iepirkums, kura līguma summa pārsniedz 30 milj. <i>euro</i>	2
1.2.2. Ja pārkāpums skar būtisku preču vai pakalpojumu tirgu, kurā apgrozījums nesasniedz 30 milj. <i>euro</i> un ģeogrāfiskās robežas nav nacionāla mēroga, bet preces vai pakalpojumi konkrētajā tirgū pārsniedz 30 % no apgrozījuma kopējā Latvijas tirgū, kā arī karteļa vienošanās gadījumā, ja tiek ietekmēts iepirkums, kura līguma summa ir 5–30 milj. <i>euro</i>	1
1.2.3. Ja pārkāpums skar tikai atsevišķu patērētāju grupu lietotu preču vai pakalpojumu tirgu, kurā ir nebūtisks apgrozījums, vai tas ir mazāks par 30 % no apgrozījuma kopējā Latvijas tirgū, kā arī karteļa vienošanās gadījumā, ja tiek ietekmēts iepirkums, kura līguma summa ir mazāka par 5 milj. <i>euro</i>	0
1.3. Pārkāpuma ilgums un turpinātība (epizožu skaits)	Maksimālais punktu skaits – 2
1.3.1. Pārkāpums ilgst vairāk par 5 gadiem	1
1.3.2. Pārkāpums ilgst vairāk par gadu, bet nepārsniedz 5 gadus	0,5
1.3.3. Pārkāpuma ilgums nepārsniedz 1 gadu	0
1.3.4. Epizožu skaits iespējami izmeklējamā lietā – vairāk par 10	1
1.3.5. Epizožu skaits iespējami izmeklējamā lietā – 2–10	0,5 (ja pārkāpums tiek turpināts, piešķirami papildus 0,25 punkti)
1.3.6. Viena pārkāpuma epizode un nav informācijas, ka pārkāpums tiek turpināts	0
2. Pārkāpumā iesaistītie tirgus dalībnieki	
2.1. Pārkāpumā iesaistīto tirgus dalībnieku skaits, pozīcijas tirgū	Maksimālais punktu skaits – 1
2.1.1. Pārkāpumā ir iesaistīti visi vadošie (līdz top5) tirgus dalībnieki (pēc apgrozījuma, tirgus daļas apjoma vai cita tirgus varas rādītāja) un/vai iesaistīto tirgus dalībnieku skaits ir apjomīgs (10 un vairāk) vai pārkāpumā iesaistītais tirgus dalībniekam ir superdominance (virs 80 % tirgus daļa)	1
2.1.2. Pārkāpumā ir iesaistīts vismaz viens vadošais tirgus dalībnieks (no top5) (pēc apgrozījuma, tirgus daļas apjoma vai cita tirgus varas rādītāja) un/vai iesaistīto tirgus dalībnieku skaits ir 5–9 vai	0,5

pārkāpumā iesaistītais tirgus dalībniekam ir būtiska dominance (50-80% tirgus daļa)	
2.1.3. Pārkāpumā nav iesaistīts neviens vadošais tirgus dalībnieks (no top5) (pēc apgrozījuma, tirgus daļas apjoma vai cita tirgus varas rādītāja) un iesaistīto tirgus dalībnieku skaits ir zem 5 vai pārkāpumā iesaistītais tirgus dalībnieka dominance ir ierobežotāka (zem 50 % tirgus daļa)	0
2.2. Pārkāpuma atkārtotība kādam no tirgus dalībniekiem	Maksimālais punktu skaits – 1
2.2.1. Vairāk nekā viena atkārtotība 10 gadu laikā	1
2.2.2. Viena atkārtotība 10 gadu laikā	0,5
2.2.3. Nav konstatējama atkārtotība	0
3. Citi būtiskie faktori	
3.1. Informācijas pietiekamība par pārkāpuma sastāva pazīmēm un iespēja lietas ietvaros iegūt papildu pierādījumus	Maksimālais punktu skaits – 0,5
3.1.1. Iesniegumā ietvertā un/vai sākotnēji iegūtā informācija ir pietiekama, lai konstatētu (vismaz kādā daļā) pārkāpumu, un ir arī pietiekami liela iespēja lietas ietvaros, veicot padziļinātu izpēti, iegūt papildu pierādījumus, lai konstatētu pārkāpumu (arī kādā daļā)	0,5
3.1.2. Iesniegumā ietvertā un/vai sākotnēji iegūtā informācija ir nepietiekama, lai konstatētu (arī kādā daļā) pārkāpumu, tomēr ir pietiekami liela iespēja lietas ietvaros, veicot padziļinātu izpēti, iegūt papildu pierādījumus, lai konstatētu pārkāpumu (arī kādā daļā)	0,25
3.1.3. Iesniegumā ietvertā un/vai sākotnēji iegūtā informācija ir nepietiekama, lai konstatētu (arī kādā daļā) pārkāpumu, un pastāv maza iespēja lietas ietvaros iegūt papildu pierādījumus, lai konstatētu pārkāpumu (arī kādā daļā), vai tādas nav	0
3.2. Alternatīvu tiesisko aizsardzības līdzekļu esamība ar pārkāpumu saistīto jautājumu risināšanā	Maksimālais punktu skaits – 0,5
3.2.1. Normatīvie akti ir paredzējuši Konkurences padomes ekskluzīvu kompetenci pieņemt lēmumu ar pārkāpumu saistīto jautājumu risināšanai, vai pārkāpumu iespējams atklāt, izmantojot tikai Konkurences padomes likumā paredzētās izmeklēšanas pilnvaras, un tiesību aizsardzība tiesā nav vērtējama kā efektīva	0,5
3.2.2. Cita kompetentā valsts pārvaldes iestāde vai tiesa ir tiesīga ar savu rīcību panākt vismaz daļēju patērētāja vai tirgus dalībnieka tiesisko interešu aizsardzību un noregulējumu	0,25
3.2.3. Ar Konkurences padomes intervenci nevar panākt patērētāja vai tirgus dalībnieka tiesisko interešu efektīvu aizsardzību	0
3.3. Jautājuma novitāte	Maksimālais punktu skaits – 0,5
3.3.1. Ar iespējamo pārkāpumu saistītie jautājumi Konkurences padomes un Latvijas tiesu praksē nav tikuši vērtēti, kā arī nepastāv Eiropas Savienības tiesu prakse (jaunu precedentu veidošana konkurences tiesību piemērošanā)	0,5
3.3.2. Ar iespējamo pārkāpumu saistītie jautājumi Konkurences padomes un tiesu praksē skaitīti un analizēti tikai vienā lietā vai nav sniegtas pilnīgas atbildes	0,25
3.3.3. Ar iespējamo pārkāpumu saistīti jautājumi Konkurences padomes un tiesu praksē ir vairākkārt izvērtēti un ir nostiprināta skaidra prakse un judikatūra	0